

Handläggare
Maria Thomelius
Telefon: 08-50800971**Till**
Förskolenämnden
2026-03-31

Skrivelse angående Tillsyn i fristående förskolor

Svar på skrivelse från Sophia Granswed Baat (M) m.fl.

Förvaltningens förslag till beslut

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Sophia Granswed Baat (M) med flera har lämnat en skrivelse till förskolenämnden om tillsyn av fristående förskolor.

I skrivelsen beskrivs tillsyn av fristående förskolor som en central del av kommunens ansvar enligt skollagen med syfte att säkerställa att alla barn får en trygg, säker och pedagogiskt kvalitativ verksamhet. Vidare framgår att nämnden har ett uppdrag att kontrollera att fristående förskolor följer lagar, regler och de villkor som gäller för godkännande och bidrag. Med anledning av detta önskar skribenten få svar på hur många tillsynsärenden som genomfördes under 2025, hur urval och planering går till samt hur processen vid en uppmärksammas brist ser ut. Därtill önskar skribenten få svar på hur det säkerställs att samma säkerhets- och kvalitetskrav också gäller för kommunala förskolor.

Förvaltningen skriver i sitt svar att 87 tillsynsärenden genomfördes under 2025. Den nya tillsynsmodell som implementerades under året innebär, bland annat, att tillsyn planeras utifrån ett riskurval i syfte att rikta tillsynsinsatserna dit där de bedöms göra mest nytta. Regelbunden tillsyn genomförs som huvudregel med ett intervall om maximalt fem år men kan, baserat på riskbedömningen i urvalet, genomföras oftare. Riktad tillsyn genomförs när det finns indikationer på, eller signaler om, risk för missförhållande. Vid konstaterade brister fattas beslut om ingripanden i enlighet med skollagen. Några av de beslut som beskrivs i förvaltningens svar är föreläggande, återkallelse av godkännande och tillfälligt verksamhetsförbud.

Avslutningsvis beskrivs arbetet avseende säkerhets- och kvalitetskrav för kommunala förskolor. Stadsdelsnämnderna ansvarar för att, i enlighet med skollagen, bedriva ett systematiskt

kvalitetsarbete inriktat mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Förvaltningen ansvarar för att leda och samordna det stadsövergripande arbetet med kvalitet och likvärdighet för stadens förskolor. I uppdraget ingår att följa upp efterlevnaden av stadens styrdokument och samordna insatser för ökad kvalitet och likvärdighet. Under 2026 väntas kommunfullmäktige fatta beslut om reviderade riktlinjer för barnsäkerhet i stadens kommunala förskolor. Ett syfte med riktlinjerna är stärkt systematik och likvärdighet i barnsäkerhetsarbetet inom stadens förskolor.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund

Sophia Granswed Baat (M) med flera har lämnat en skrivelse till förskolenämnden om tillsyn av fristående förskolor. Nämnden fattade beslut om att uppdra åt förvaltningen att bereda ärendet 2025-12-09.

Ärendet

I skrivelsen beskrivs tillsyn av fristående förskolor som en central del av kommunens ansvar enligt skollagen som syftar till att säkerställa att alla barn får en trygg, säker och pedagogiskt kvalitativ verksamhet. Vidare framgår att nämnden, som tillsynsmyndighet, har ett uppdrag att kontrollera att fristående förskolor följer lagar, regler och de villkor som gäller för godkännande och bidrag. I de fall en brist uppmärksammas kan tillsynsmyndigheten vidta åtgärder och skribenten hänvisar till att nämnden under 2025 vid flera tillfällen fattat beslut om att ”stänga ner förskoleverksamheter med anledning av exempelvis säkerhetsbrister eller risk för konkurs till följd av svag ekonomi”.

Med anledning av det som framförs i skrivelsen önskar skribenten svar på följande frågor:

1. Hur många tillsynsärenden har förskoleförvaltningen genomfört under 2025?
2. Hur väljs de fristående förskolorna för tillsyn ut?
3. Hur ofta görs tillsyn på en enskild förskola?
4. Hur ser processen ut om förskoleförvaltningen upptäcker brister?
5. Hur säkerställer vi samma säkerhets- och kvalitetskrav på våra kommunala förskolor?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom myndighetsavdelningen i samverkan med avdelningen för stadsövergripande utveckling. Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 23

mars och funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 18 mars.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nämndens ansvar för tillsyn av enskilda huvudmän och fristående förskolor regleras i skollagen. Tillsyn innebär en självständig granskning som syftar till att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och föreskrifter samt de villkor som gäller för godkännandet. Tillsyn över de kommunalt drivna förskolorna utövas av Skolinspektionen.

Nedan redovisas förvaltningens svar på de frågor som ställs i skrivelsen.

1. Hur många tillsynsärenden har förskoleförvaltningen genomfört under 2025?

Under 2025 implementerade förvaltningen en ny tillsynsmodell, som bland annat innebär att tillsynen planeras utifrån ett riskurval och genomförs som regelbunden respektive riktad tillsyn. En regelbunden tillsyn inleds med att huvudmannen får en avisering om att ett ärende är inlett. Riktad tillsyn genomförs när det finns indikationer på, eller signaler om, risk för missförhållande hos en huvudman eller i en verksamhet. En riktad tillsyn kan inledas med ett oanmält besök eller med en avisering i förväg.

Under 2025 genomfördes 87 tillsynsärenden. Av dessa var 56 st. regelbundna enligt den nya modellen. Riktad tillsyn genomfördes i 14 ärenden. Därtill genomfördes 17 aviserade tillsynsbesök i enlighet med tidigare tillsynsmodell.

2. Hur väljs de fristående förskolorna för tillsyn ut?

Tillsynsärenden initieras utifrån ett riskbaserat urval i syfte att rikta tillsynsinsatserna dit där de bedöms göra mest nytta. Urvalet baseras på en samlad riskbedömning av indikatorer från enhettillsyn, granskning av ekonomi och ägar- och ledningsprövning samt tidigare kännedom om huvudmannen. Verksamheter och huvudmän med hög risk för missförhållanden prioriteras framför dem där risken bedöms vara låg.

3. Hur ofta görs tillsyn på en enskild förskola?

Det riskbaserade urvalet innebär att tidsintervall och metoder för tillsynen varierar. Planeringen av tillsyn sker huvudsakligen två gånger per år men ses över löpande utifrån aktuell riskbedömning. Regelbunden tillsyn genomförs som huvudregel med ett intervall om maximalt fem år men kan, baserat på den riskbedömning som sker i urvalet, genomföras oftare. Riktad tillsyn genomförs när det

finns indikationer på, eller signaler om, risk för missförhållande hos en huvudman eller i en verksamhet.

4. Hur ser processen ut om förskoleförvaltningen upptäcker brister?

Brister kan uppmärksammas i olika delar av tillsynen; vid besök i verksamheten, i intervjuer eller i granskning av inhämtade underlag. Om tillsynen påvisar konstaterade brister fattas beslut om ingripanden i enlighet med skollagen. Av förarbeten till lagen framgår att ett ingripande ska syfta till rättelse, att mindre ingripanden ska prövas först och att ingripandet ska stå i rimlig proportion till bristens karaktär och omfattning.

Innan ett beslut om ingripande fattas ges huvudmannen möjlighet att faktagranska och kommentera de sakuppgifter som ligger till grund för förvaltningens bedömning.

- Ett beslut om att *avstå från ingripande* kan fattas i de fall bristerna är mindre, verksamheten genomför nödvändig rättelse eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.
- Vid mindre allvarliga brister kan beslut om *anmärkning* fattas. Huvudmannen är då skyldig att utan dröjsmål åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.
- Ett beslut om *föreläggande* innebär krav på att vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Om bristerna bedöms vara ett allvarligt missförhållande ska det framgå av föreläggandet. Beslutet kan förenas med ett vite.
- I de fall tillsynen påvisar mycket allvarliga brister kan beslut om *återkallelse av godkännande* fattas. Grund för ett sådant beslut kan exempelvis föreligga då bedömning görs att huvudmannen inte längre uppfyller förutsättningar för godkännande eller att ett föreläggande inte har följts och bristen som föranledde föreläggandet är allvarlig.
- Om det är sannolikt att förvaltningens utredning i ett pågående tillsynsärende kommer att leda till att huvudmannens godkännande återkallas, kan nämnden i mycket allvarliga fall besluta om *tillfälligt verksamhetsförbud*. Så kan exempelvis ske om det finns allvarlig risk med hänsyn till barnens hälsa eller säkerhet.

5. Hur säkerställer vi samma säkerhets- och kvalitetskrav på våra kommunala förskolor?

Enligt skollagen ska huvudmän, rektorer och förskolenheter bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som ska vara inriktat mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Det innebär att det finns ett krav att systematiskt och kontinuerligt följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. I Stockholm stad har stadsdelsnämnderna detta ansvar.

Förvaltningen ansvarar för att leda och samordna det stadsövergripande arbetet med kvalitet och likvärdighet för stadens förskolor. Tillsammans med stadsdelsförvaltningarna driver förvaltningen övergripande utvecklingsfrågor för förskoleverksamheten. Det gäller bland annat frågor som rör den pedagogiska verksamheten för att stärka utbildningens kvalitet. I uppdraget ingår att följa upp efterlevnaden av stadens styrdokument och samordna insatser för ökad kvalitet och likvärdighet.

Rapporten *Förskola i Stockholm* presenteras årligen på uppdrag av kommunfullmäktige i syfte att ge en övergripande nulägesbeskrivning av förskola i staden. Rapporten är framtagen av förvaltningen i samverkan med stadsdelsförvaltningarna. Rapporten presenterar statistik som ger en överblick över förskolans förutsättningar så som organisation och styrning, resursfördelning, antal förskolor och barn samt andel förskollärare. Rapporten bygger på kvantitativa och kvalitativa underlag som nationell statistik och underlag från stadsdelsförvaltningarnas förskoleavdelningar och pekar ut eventuella utvecklingsområden.

Förvaltningen har i rapporten *Förskola i Stockholm* åren 2023 och 2024 följt upp och analyserat stadsdelsnämndernas systematiska kvalitetsarbete avseende det nationella utbildningsuppdraget. Ett av utvecklingsområdena var variationen i underlag och arbetssätt. Förvaltningen har sedan 2024 arbetat tillsammans med stadsdelsförvaltningarna, och i samråd med stadsledningskontoret, för att ta fram ett system för stadsövergripande uppföljning av de nationella målen.

I dokumentet *Säker förskola, Riktlinjer för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskolor* (Uppdaterad 2023-05-11) anges att i stadens kommunala förskoleverksamhet fördelas ansvar på olika nivåer, både genom den kommunala organisationen och i vissa fall direkt genom statliga förordningar. Uppföljningen på alla nivåer bör införlivas i det systematiska kvalitetsarbetet. Fokus i barnsäkerhetsarbetet är det förebyggande arbetet. Dokumentet riktar sig till nämnder, förvaltningar, skolchefer och rektorer, men även enskilda huvudmän kan använda riktlinjerna.

Under 2025 har förvaltningen reviderat *Säker förskola, Riktlinjer för barnsäkerhet i Stockholm stads kommunala förskolor*.

Förändringar i nationell lagstiftning och kommunala styrdokument har påverkat revideringen. Ett syfte med riktlinjerna är stärkt systematik och likvärdighet i barnsäkerhetsarbetet inom stadens förskolor. Kommunfullmäktige väntas fatta beslut om riktlinjerna under 2026.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Gunilla Davidsson
Förvaltningsdirektör
Förskoleförvaltningen

Åsa Strand
Avdelningschef
Förskoleförvaltningen

Bilagor

Skrivelse: Tillsyn i fristående förskolor av Sophia Granswed Baat (M) m.fl.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, Förvaltningsdirektör	2026-03-16
Åsa Strand, Avdelningschef	2026-03-16